

Årsrapport 2013

Kommunstyrelsen

**Rapport från
Stadsrevisionen**

Nr 1, 2014

Dnr 3.1.2–37/2014

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Kommunstyrelsen

Årsrapport 2013 avseende Kommunstyrelsen

Revisorerna för kommunstyrelsen har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2013. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för kommunstyrelsen.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2014-09-01.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
Ordförande

Maria Lindgren Persson
Sekreterare

Innehåll

Årets granskning	1
Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
Årsredovisning och räkenskaper	4
Finansiell verksamhet	4
Intern kontroll	4
Bilaga 1 – Granskning årsredovisning 2013	1
Bilaga 2 - Årets projekt och fördjupade granskningar	1

Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av kommunstyrelsens övergripande verksamhet avseende år 2013. Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av kommunstyrelsen.

Sammantaget bedöms att kommunstyrelsen i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Årsrapporten har faktakontrollerats av stadsledningskontoret.

Ansvarig för granskningen av kommunstyrelsens övergripande verksamhet har varit Maria Lindgren Persson.

Till föreliggande rapport redovisas i bilaga granskningsresultatet avseende kommunstyrelsens egen verksamhet (bilaga 3).

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

God ekonomisk hushållning

Kommunallagens bestämmelser för god ekonomisk hushållning innebär bland annat att kommuner och landsting i sin budget ska ta fram mål och riktlinjer av betydelse för god ekonomisk hushållning. Budgeten ska innehålla mål för såväl verksamheten som ekonomin.

Vi har översiktligt granskat om resultatet är förenligt med fullmäktiges mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt och att god ekonomisk hushållning har uppnåtts. När det gäller de finan-

siella målen anges mål och måluppfyllelse nedan. Vad gäller verksamhetsmålen kommenteras de under avsnittet verksamhetens resultat.

Finansiella mål

Mål	Utfall 2013	Uppnåfts 2013
Stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2013 ska uppgå till 0,1 mnkr	2 286,4 mnkr	Ja
Nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkterna ska inte överstiga 100 %	98,3 %	Ja
Soliditeten för staden eller kommunkoncernen ska inte understiga 34 % inkl pensionsåtaganden	34 % resp 54,2 %	Ja
Kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader ska inte överstiga 7,0 %	6,3 %	Ja
Budgetföljsamheten ska vara 100 %	99 %	Ja
Prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet, ska vara högst +/- 1 %	0,4 %	Ja

Revisionskontoret konstaterar att samtliga sex finansiella mål har uppnåts under 2013. Målen om budgetföljsamhet och prognossäkerhet har uppnåts för staden utifrån en samlad bedömning. Revisionskontoret har dock noterat att några nämnder har haft bristande budgetföljsamhet och prognossäkerhet under året.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat enligt resultaträkningen uppgår till 3 444 mnkr, efter justering av vissa poster i enlighet med den balanskravsutredning som redovisas i förvaltningsberättelsen uppgår årets resultat enligt balanskravet till 2 286 mnkr.

Orsaken till stadens positiva resultat beror främst på att skatteintäkter och utjämning visar ett överskott jämfört med budget på 421 mnkr och att aktieutdelningen blev 1 203 mnkr högre än budgeterat (detta beror på att den budgeterade aktieutdelningen från Stockholms Stadshus AB på 900 mnkr inte har tagits ut, däremot tillkommer ej budgeterad utdelning från Fortum med 200 mnkr samt 1 900 mnkr i utdelning från Stockholm Stadshus AB enligt Lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag).

Vidare redovisar stadens nämnder ett överskott mot budget med 305 mnkr efter resultatöverföringar varav stadsdelsnämnderna redovisar en positiv avvikelse med 69 mnkr.

Verksamhetens resultat

Fullmäktige har fastställt tre inriktningsmål. Dessa är verksamhetsövergripande och gäller för samtliga nämnder och bolag. De tre inriktningsmålen är:

- Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Kommunfullmäktige har dessutom formulerat 13 verksamhetsmål. Dessa mål ska konkretisera inriktningsmålen. Kopplat till verksamhetsmålen har fullmäktige fastställt ett antal indikatorer. För flertalet av indikatorerna har kommunfullmäktige fastställt ett målvärde.

Utöver målen och indikatorerna finns kommunfullmäktiges aktiviteter, vilka är riktade insatser under en begränsad tidsperiod. Aktiviteterna ska bidra till måluppfyllelsen samt ha en ansvarig nämnd.

Revisionskontorets bedömning av stadens måluppfyllelse

Revisionskontoret bedömer att fullmäktiges inriktningsmål uppnås samt att samtliga verksamhetsmål utom tre uppnås. Tre av målen uppnås delvis och dessa redovisas nedan.

Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa

Målet uppnås delvis, framför allt beroende på att staden inte når målen för indikatorer avseende *Näringslivets nöjdhet med kontakter med staden som myndighet*, *Företagens nöjdhet med effektiviteten* och *Företagens nöjdhet med information från staden* samt en försämrad ranking i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet. Staden har gått från placering 23 år 2012 till placering 41 år 2013.

Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

Målet uppnås delvis då målet för indikatorn *Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv* inte är uppfyllt samt att målet *Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv* uppnås delvis.

Stockholm är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten

Målet uppnås delvis. Bedömningen grundar sig på att staden delvis når målet var gäller *Aktivt medskapande index* samt att målen *Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid* samt att *sjukfrånvaron* inte uppfylls. När det gäller sjukfrånvaron har den ökat från 5,3 % år 2012 till 5,5 % år 2013. Målet är 4,4 %.

Årsredovisning och räkenskaper

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med god redovisningssed.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Revisionskontorets samlade bedömning är att såväl stadens redovisning som den sammanställda redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Årsredovisningen har, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Några avvikelser har noterats vilka kommenteras i bilaga 1, där det görs en detaljerad redovisning av granskningen av årsredovisningen.

För en detaljerad redovisning av granskningen av årsredovisningen se bilaga 1.

Finansiell verksamhet

Revisionskontoret har med stöd av externa finansrevisorer granskat intern kontroll avseende stadens finansverksamhet som hanteras inom enheten för redovisning och finansstrategi. Av granskningen framgår att den interna kontrollen är tillräcklig.

Intern kontroll

Kommunstyrelsens ansvar anges i kommunallagen samt stadens reglemente för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska bland annat, enligt lagen, leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Styrelsen ska också följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Sammanfattningsvis bedömer vi att kommunstyrelsens interna kontroll har varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan.

Kommunstyrelsens samordning samt styrning och uppföljning

Kommunstyrelsen följer systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Stadsledningskontoret granskar nämndernas risk- och väsentlighetsanalyser. De granskar också nämndernas verksamhetsplaner för att säkerställa att nämndernas mål samlat kan bidra till att kommunfullmäktiges mål uppnås. Kommunstyrelsen återkopplar till nämnderna genom ärendet "Avstämning av mål och budget". I samband med tertialrapport 1 och 2 uppmanas nämnder och bolag att vid behov vidta åtgärder för att säkerställa att målen uppfylls.

Revisionsprojekt och fördjupade granskningar

I bilaga 2 redovisas en kort sammanfattning av de revisionsrapporter som berör kommunstyrelsen utifrån styrelsens ansvar för ledning och samordning av den kommunala verksamheten samt att ha uppsikt över nämnderna och de kommunala bolagen. Projektrapporterna har tidigare överlämnats till styrelsen för yttrande eller kännedom. I bilagan redovisas också de projekt som överlämnats till övriga nämnder och bolagsstyrelser samt de fördjupade granskningar som avrapporteras i respektive nämnds årsrapport.

Bilaga 1 – Granskning årsredovisning 2013

I denna bilaga redovisas granskningsresultatet för de olika delar som ska ingå i en årsredovisning enligt lag om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN

I lagen om kommunal redovisning kapitel 3 framgår att en förvaltningsberättelse ska ingå i årsredovisningen och i kapitel 4 framgår att den ska innehålla en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet och då även sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Vidare ska upplysningar även lämnas om:

- Väsentliga personalförhållanden, särskilt sjukfrånvaron
- En samlad redovisning över kommunens investeringsverksamhet
- En redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten
- En bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- En utvärdering av målen enligt god ekonomisk hushållning

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

De olika delar som ska ingå i en förvaltningsberättelse finns i allt väsentligt redovisade i årsredovisningen. Förvaltningsberättelsen innehåller också en redogörelse över den samlade kommunala verksamheten. I redogörelsen klassificeras de juridiska personerna i:

- Koncernföretag med bestämmande respektive betydande inflytande
- Uppdragsföretag av typen samägda företag respektive kommunala entreprenader

Avsnittet om ekonomi innehåller en omvärldsanalys samt en ekonomisk och finansiell analys. I den ekonomiska analysen för staden och koncernen lämnas en redogörelse och analys av årets resultat med förklaringar till intäkts- och kostnadsutvecklingen jämfört med föregående år. Vidare redovisas uppgifter om stadens samlade pensionsåtaganden samt om pensionsmedelsförvaltningen.

I följande avsnitt redovisas några av övriga delar som ska ingå i förvaltningsberättelsen.

Investeringsredovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska förvaltningsberättelsen innehålla en samlad redovisning av stadens investeringsverksamhet.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av investeringsredovisningens utfall per nämnd samt en redovisning av större investeringsprojekt med förklaring till avvikelser.

Stadens nettoinvesteringar uppgår till 4 258 mnkr (4 526 mnkr år 2012), vilket är 870 mnkr lägre än budget. Orsaken till detta beror i många fall på tidsförskjutningar av investeringsprojekten, vars genomförandetid sträcker sig över flera kalenderår. Utöver dessa investeringar har staden bidragit med ca 280 mnkr i medfinansiering av statliga infrastrukturprojekt.

När det gäller klassificering drift/investering finns några mindre avvikelser mot god redovisningssed då investeringar i de kommunala bolagen SISAB och Micasa Fastighets ABs fastigheter understigande 500 tkr ska direktfinansieras och redovisas som en driftkostnad enligt beslut i kommunfullmäktige. Vidare har, förutom detta, ytterligare poster noterats för några nämnder där investeringar felaktigt redovisats som driftkostnad. Det finns ett tydligt regelverk framtaget av kommunstyrelsen för redovisning av investeringar, men kommunstyrelsen bör se över efterlevnaden av detta.

Driftredovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska förvaltningsberättelsen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

I förvaltningsberättelse finns en redovisning av driftbudgetens utfall samt en redovisning av större avvikelser mot budget.

Här framgår bland annat att skatteintäkter och utjämning visar ett överskott jämfört med budget på 421 mnkr och att aktieutdelningen blev 1 203 mnkr högre än budgeterat (detta beror på att den budgeterade aktieutdelningen från Stockholms Stadshus AB på 900 mnkr inte har tagits ut, däremot tillkommer ej budgeterad utdelning från

AB Fortum Värme Holding med 200 mnkr samt 1 900 mnkr i utdelning från Stockholm Stadshus AB enligt Lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag).

Stadens nämnder redovisar ett överskott mot budget med 305 mnkr efter resultatöverföringar varav stadsdelsnämnderna redovisar en positiv avvikelse med 69 mnkr.

Balanskravet

I resultaträkningen samt i förvaltningsberättelsen redovisas att staden uppnår balanskravet och att årets resultat enligt balanskravet uppgår till 2 286 mnkr.

Årets resultat enligt resultaträkningen uppgår till 3 444 mnkr, från detta belopp har vissa poster räknats bort, vilket framgår av den balanskravsutredning som redovisas i förvaltningsberättelsen.

På intäktssidan har reavinster vid försäljning av anläggningstillgångar räknats bort. Vidare finns enligt kommunallagen möjlighet att ange andra synnerliga skäl att inte räkna med vissa kostnader. Den kommun som använder sig av regeln om synnerliga skäl ska i sin förvaltningsberättelse eller i sin budget redovisa motiven till detta. Staden har angett synnerliga skäl för att räkna av kostnader på 172 mnkr som ska disponeras direkt av eget kapital enligt beslut i kommunfullmäktige tidigare år. Dessa kostnader avser följande (mnkr):

Kostnader Kompetensfonden	0,6
E-tjänstprogrammet	46,8
Vision Järva, Vision Söderort och Hässelbylyftet	87,0
IT-satsningar	37,4

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret har granskat upprättad balanskravsutredning och kan konstatera att denna är uppställd enligt reglerna i kommunallagen.

RESULTATRÄKNINGEN

Enligt lagen om kommunal redovisning framgår att resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret bedömer att resultaträkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets resultat. Resultaträkningen är uppställd i enlighet med lagen om kommunal redovisning och noter finns i tillräcklig omfattning. Interna transaktioner har eliminerats korrekt.

Nedan redovisas stadens resultaträkning för 2013 och 2012.

Resultaträkning (mnkr)	2013	2012
Verksamhetens intäkter	9 695	9 602
Jämförelsestörande intäkter	1 546	1 280
Verksamhetens kostnader	44 502	43 276
Jämförelsestörande kostnader	221	182
Avskrivningar	919	875
Verksamhetens nettokostnader	34 400	33 451
Skatteintäkter + statsbidrag o utjämning	35 978	34 900
Finansnetto	2 019	1 168
Resultat efter skatter och finansnetto	3 598	2 617
Ianspråktaga avsättningar	342	426
Avsättningar	496	6
Årets resultat	3 444	3 037

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgår till 9 695 mnkr och har ökat med 93 mnkr (1,0 %) jämfört med 2012. Vid periodiseringskontroll har inte noterats några avvikelser av betydelse.

Som jämförelsestörande intäkter redovisas realisationsvinster vid försäljningar med 1 036 mnkr samt återbetalning av premier för avtalsförsäkring 2005 och 2006 med 511 mnkr.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader uppgår till 44 502 mnkr och har ökat med 1 226 mnkr (2,8 %) jämfört med 2012. Vid periodiseringskontroll har inte noterats några avvikelser av betydelse.

Som jämförelsestörande kostnader redovisas främst förbrukning av medel från tidigare års disposition av Eget kapital med 172 mnkr samt realisationsförluster vid försäljningar med 49 mnkr.

Avskrivningar

Redovisade avskrivningar uppgår till 919 mnkr. Årets nettoinvesteringar uppgår till 4 258 mnkr och avskrivningarna täcker 21,6 % av dessa. Detta är en relativt låg nivå och innebär sannolikt att utrymmet för framtida driftkostnader kan komma att tas i anspråk för att finansiera investeringar.

Skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning

Skatteintäkterna uppgår till 35 867 mnkr och har ökat med 1 689 mnkr jämfört med 2012 (4,9 %). Slutavräkning för 2012 har blivit bättre än tidigare prognoser och påverkar resultatet med 21 mnkr, medan prognostiserad slutavräkning 2013 blev 215 mnkr sämre än tidigare prognoser.

Nettointäkten för generella statsbidrag och utjämning uppgår till 112 mnkr och har minskat med 610 mnkr jämfört med 2012. Detta beror främst på att inkomstutjämningsavgiften är 357 mnkr högre än 2012 då skattekraften i Stockholm har ökat i förhållande till riket i övrigt.

Finansnetto

Finansnettot, inklusive jämförelsestörande poster, är positivt och uppgår till 2 019 mnkr och har ökat med 851 mnkr jämfört med 2012. Detta beror främst på aktieutdelning enligt den nya allbodelagslagen (1 900 mnkr) från de kommunala bolagen. Som jämförelsestörande finansiell kostnad redovisas ränta pensionsskuld hänförlig till ändrad diskonteringsränta 2013 (415 mnkr).

Avsättningar

Under året har avsättningar tagits i anspråk med 343 mnkr. Nya avsättningar har gjorts 2013 med 496 mnkr främst beroende på Stockholmsförhandlingen avseende tunnelbaneutbyggnaden som genomfördes 2013. För ytterligare kommentarer se avsnittet om avsättningar under balansräkningen.

Årets resultat

Årets redovisade resultat för staden totalt efter avsättningar uppgår till 3 444 mnkr och är enligt revisionskontorets bedömning i allt väsentligt rättvisande. Årets resultat före ianspråktaga avsättningar och nya avsättningar uppgår till 3 598 mnkr.

BALANSRÄKNINGEN

Enligt lagen om kommunal redovisning framgår att balansräkningen skall redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång. Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret bedömer att balansräkningen inte ger en helt rättvisande bild p.g.a. att det finns avsättningar sedan tidigare som inte uppfyller kraven på god redovisningssed. Balansräkningen är uppställd enligt lagen om kommunal redovisning och omfattar tillräckliga noter. Bilagor/specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Nedan redovisas stadens balansräkning för 2013 och 2012.

Balansräkning (mnkr)	2013-12-31	2012-12-31
Anläggningstillgångar	62 343	60 016
Omsättningstillgångar	50 465	43 239
Summa tillgångar	112 808	103 256
Summa eget kapital	56 633	53 188
Summa avsättningar	13 695	12 852
Summa långfristiga skulder	15 587	13 948
Summa kortfristiga skulder	26 893	23 268
Summa eget kapital och skulder	112 808	103 256
Ansvars- och borgensförbindelser	793	812
Stadens pensionsförpliktelser	18 330	17 323
Leasingavtal operationell leasing	6 672	479

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till 62 343 mnkr och har ökat med 2 327 mnkr. Årets investeringar uppgår till 4 272 mnkr och av- och nedskrivningar till 919 mnkr, vilket överensstämmer med beloppet i resultaträkningen. Som nämnts under avsnittet investeringsredovisning finns poster som borde redovisats som en anläggningstillgång istället för att ha kostnadsförts inom driftredovisningen. En omklassificering av exploateringsfastigheter med 786 mnkr har gjorts till omsättningstillgångar.

Omsättningstillgångar

I bokslutet för 2013 finns 2 616 mnkr bokfört under exploateringsfastigheter. Enligt god redovisningssed ska mark och fastigheter,

vars syfte är att avyttras, redovisas som omsättningstillgång istället för anläggningstillgång. En sådan bedömning är också gjord i bokslutet då exploateringskontoret har definierat vilka tillgångar som avser omsättningstillgångar. Ytterligare steg kan med fördel tas under 2014 för att bättre utveckla exploateringsredovisningen så att bedömningar om vilka fastigheter som ska klassificeras som omsättningstillgång kan göras löpande.

Eget kapital

Eget kapital per 2013-12-31 uppgår till 56 633 mnkr och har ökat med 3 444 mnkr under året. I bokslutet för 2006 öronmärktes medel avseende IT-utveckling (650 mnkr) och Ytterstadssatsning (200 mnkr). I samband med beslut om årsredovisningen för 2010 togs beslut om att ytterligare disponera 200 mnkr av eget kapital för Ytterstadssatsningen och i bokslut 2011 togs beslut om att ytterligare 550 mnkr öronmärks för framtida IT-satsningar (t.ex. upphandling nytt ekonomisystem) och ytterligare 50 mnkr till Vision Järva och Vision Söderort. I bokslut 2012 har ytterligare 250 mnkr öronmärkts för verksamhetsutveckling med hjälp av it för att bland annat kunna finansiera Skolplattform Stockholm. I not till Eget kapital framgår att under åren 2007 – 2012 har 995 mnkr av dessa medel förbrukats.

Avsättningar

Pensionsavsättningar inklusive löneskatt uppgår till 4 890 mnkr och har ökat med 690 mnkr, till stor del beroende på den förändring av RIPS-räntan som beslutades 2013. Beräkningen av pensionsskulden görs enligt Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld, RIPS07. Grunden för beräkningar är pensionsavtalet KAP-KL.

Som framgår av kommentarerna angående övriga avsättningar i resultaträkningen har avsättningar tagits i anspråk med 343 mnkr. Nya avsättningar har gjorts 2013 med 496 mnkr främst beroende på Stockholmsförhandlingen avseende tunnelbaneutbyggnaden som genomfördes 2013.

Beträffande de infrastrukturella bidragen finns en beräkning av idag beslutade åtaganden för staden. Posterna har kunnat styrkas genom avtal/ överenskommelse med Staten och statliga myndigheter och uppfyller därmed de krav som ställs på en avsättning enligt gällande rekommendation från Rådet för Kommunal Redovisning.

De åtaganden som ingår redovisas nedan:

- E 18 Hjulsta-Kista (genomförandeavtal Trafikverket)
- Citybanan (genomförandeavtal Trafikverket)
- Norra Länken (genomförandeavtal Vägverket)
- Trafikplats Lindhagensgatan (genomförandeavtal Trafikverket)
- Tvärbana Norr och övriga spårförbindelser
(Stockholmsförhandlingen, Staten och Stockholmsregionen)

Av balansräkningen framgår att den totala avsättningen för infrastrukturella bidrag uppgår till 8 127 mnkr, vilket överensstämmer med beräkning av idag beslutade åtaganden för staden. Sedan tidigare finns två avsättningar på sammanlagt 317 mnkr som avviker från god redovisningssed.

Panter- och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelserna inklusive pensionsskulden i förhållande till bokförda tillgångar uppgår till 22,9 % vilket visar att stadens tillgångar väl täcker de åtaganden som redovisas. Stadens pensions-skuld (intjänad till och med 1997-12-31) uppgår till 18 330 mnkr och har ökat med 1 008 mnkr jämfört med 2012. Den stora ökningen beror främst på ändrad diskonteringsränta.

Leasing

Rådets för kommunal redovisning rekommendation nr 13.1 angående redovisning av leasingavtal tillämpas av staden fullt ut. I årsredovisningen redovisas finansiell leasing med 0,7 mnkr och operationell leasing med 6,7 mnkr. I not redovisas dessa åtaganden fördelade på förfallotidpunkter i enlighet med rekommendationen.

KASSAFLÖDESANALYS

Enligt lagen om kommunal redovisning skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas i en finansieringsanalys (kassaflödesanalys).

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret bedömer att kassaflödesanalysen är upprättad enligt god redovisningssed och redovisar betalningsflödena uppdelat på sektorerna löpande verksamhet, utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur, investeringar och finansiering. Likvida medel vid årets slut uppgår till -130 mnkr och minskningen under året uppgår till 258 mnkr.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Syftet med att upprätta en sammanställd redovisning är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning, oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs.

Stadens redovisningsprinciper ska vara vägledande vid upprättandet av den sammanställda redovisningen.

I den sammanställda redovisningen ingår boksluten för Stadshuskoncernen, Stockholms stad och övriga bolag inom staden samt Storstockholms brandförsvarsförbund. Bolagens och brandförsvarsförbundets årsredovisningar har granskats av respektive auktoriserad revisor. Stadens bokslut har granskats av revisionskontoret.

Årets resultat i kommunkoncernen uppgår till 2 502 mnkr efter gjorda elimineringar (4 828 mnkr år 2012). Det lägre resultatet jämfört med 2012 beror främst på att nivån på försäljningar som genererar reavinster är lägre än föregående år. Staden redovisar ett positivt resultat på 3 444 mnkr och koncernen Stockholms Stadshus AB redovisar ett positivt resultat efter skatt med 1 050 mnkr.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Enligt revisionskontorets bedömning uppfyller den sammanställda redovisningen syftet att ge en helhetsbild av stadens ekonomiska ställning, resultat och åtaganden och är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och rekommendation från Rådet för Kommunal Redovisning. Förbättringsmöjligheter finns dock när det gäller stadens dokumentation vid framtagandet av den sammanställda redovisningen. Tilläggsinformationen kan förbättrats genom att fler noter till kassaflödesanalysen tas fram för att öka förståelsen för denna.

Bilaga 2 - Årets projekt och fördjupade granskningar

Under revisionsåret 2013 har det, utöver den grundläggande granskningen för kommunstyrelsen och respektive nämnd, genomförts ett antal projekt och fördjupade granskningar. Nedan redovisas först de projekt som överlämnats till kommunstyrelsen för yttrande eller kännedom. Därefter kommer de projekt och fördjupade granskningar som överlämnats till övriga nämnder och bolagsstyrelser. De fördjupade granskningarna ingår i årsrapporten för respektive nämnd.

Projektrapporter överlämnade till kommunstyrelsen

Granskning av överförmyndarnämnden (nr 6, 2013)

En granskning har genomförts av om överförmyndarnämnden säkerställer att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och på ett rättsäkert sätt. Sammanfattningsvis har granskningen visat att det vid granskningstillfället fanns brister och flera utvecklingsområden när medborgarna kommer i kontakt med nämnden. Dessa brister kan påverka den enskildes rättsäkerhet. Granskningen har även visat att det finns brister och utvecklingsområden när det gäller rekryteringen och kontrollen av gode män, ansökan och anmälan om god man samt nämndens tillsyn av gode män. Dessa brister kan påverka huvudmannens rättsäkerhet. Nämnden har lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden vidtagit åtgärder och planerar att vidta åtgärder med anledning av revisionsrapporten.

Systematiskt miljöarbete – Hållbar användning av mark och vatten (nr 7, 2013)

En granskning har genomförts avseende systematiskt miljöarbete med inriktning på miljöprogrammets målområde "Hållbar användning av mark och vatten". Granskningen syftar till att bedöma om stadens nämnder och styrelser arbetar på ett ändamålsenligt sätt för att uppnå målen inom målområdet. Den sammantagna bedömningen är att granskade nämnder och bolag genom sin dagliga verksamhet bidrar till måluppfyllelse inom målområdet hållbar användning av mark och vatten. Målområdet upplevs dock av de granskade som svårt och komplicerat på grund av att det är svårt att definiera tydliga och konkreta mål samt att underlag och mätmetoderna för uppföljning av indikatorerna brister inom vissa områden. Sammanfattningsvis bör kommunstyrelsen samt granskade nämnder och bolag bl.a. fortsätta att utveckla arbetet med att definiera tydliga och konkreta mål, uppföljning av miljöprogrammet samt förtydliga syfte och utformning av miljöhandlingsplaner.

Kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar 16-19 år (nr 9, 2013)

Revisionskontoret har genomfört en granskning avseende det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar 16-19 år. Granskningen syftar till att följa upp tidigare iakttagelser från år 2009 samt bedöma om roller och ansvar har förtydligats i den nya organisationen för det kommunala uppföljningsansvaret. Granskningen visar att fullmäktige har tydliggjort ansvaret för det kommunala uppföljningsansvaret i de delar som inte åvilar utbildningsnämnden och för den samordning som krävs med andra nämnder men att stadsdelsnämndernas samverkansansvar behöver förtydligas. Betydligt fler ungdomar får idag individuella insatser jämfört med de insatser som fanns vid granskningen 2009. Vidare visar granskningen bl.a. att det är viktigt att utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden tillsammans planerar för uppföljning/utvärdering av de resultat som uppnås av de insatser som tagits fram för att motivera ungdomarna tillbaka till studier.

Ensamkommande flyktingbarn (nr 10, 2013)

Revisionskontoret har genomfört en granskning avseende stadens mottagande av ensamkommande flyktingbarn med syfte att bedöma om stödet till ensamkommande flyktingbarn samt samverkan fungerar på ett tillfredsställande sätt. Granskningen visar att det finns behov av en förbättrad helhetssyn i staden när det gäller information och uppgifter om ensamkommande barn och unga. Behovet av en helhetssyn är nära sammankopplad med frågan om barn som försvinner och som kan vara utsatta för människohandel. Vidare visar granskningen att mottagandet av ensamkommande barn och unga i Stockholms stad bör utvecklas bl.a. vad gäller informationsöverföringen från Migrationsverket via socialjouren till stadsdelsnämnderna och tillsättning av särskild förordnad vårdnadshavare. Uppföljningar sker på individnivå men det angeläget att uppföljningarna för gruppen som helhet utvecklas för att stadsdelsnämnden ska få en helhetssyn om de ensamkommande barn och unga som nämnden ansvarar för.

Intern kontroll i investeringsprojekt (nr 11, 2013)

Revisionskontoret har genomfört en granskning avseende om fastighetsnämnden och Stockholm Vatten AB har en god styrning och kontroll vad gäller investeringsprojekt och arbetar aktivt för att förebygga och upptäcka oegentligheter. Den sammanfattande bedömningen är att fastighetsnämnden och Stockholm Vatten AB i huvudsak har en god styrning och kontroll vad gäller investeringsprojekt. Brister finns dock vad gäller att förebygga och upptäcka

oegentligheter, bl.a. vad gäller uppföljning och kontroll av uppgifter som utförs av nyckelfunktioner som projektledare och byggläda-
re. För Stockholm Vatten AB gäller också att bolaget inte heller har beaktat riskerna som är förknippade med att det finns få aktörer i branschen, d.v.s. risken att exempelvis projektledare och byggläda-
re kan ha nära relationer. För nämnden respektive bolaget har fyra investeringsprojekt granskats. Inga iakttagelser som tyder på oegentligheter har noterats.

Paraplysystemets säkerhet och ändamålsenlighet (nr 1, 2014)

Revisionskontoret har genomfört en granskning avseende Paraplysystemets säkerhet och ändamålsenlighet. Granskningen har inriktats på Paraplysystemets säkerhet gentemot andra system och skydd mot obehörig åtkomst. Vidare har tillgängligheten och organisationen kring systemet granskats samt systemets utveckling och fortlevnad. Granskningen har bl.a. visat att det finns brister vid behörighetstilldelning samt att det inte genomförts någon riskanalys för hela Paraplysystemet. Det avtal som tecknats mellan staden och leverantören avseende förvaltning av Paraplysystemet är tydligt vad gäller omfattning och kostnad. Däremot kan uppföljningen av kraven på SLA (Service Level Agreement) förbättras.

I samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och äldre-
nämnden bör kommunstyrelsen inom ramen för sitt ansvar se över utformningen av behörighetsrollerna samt informera om it- och informationssäkerhet. Vidare bör kommunstyrelsen genomföra en riskanalys för hela Paraplysystemet.

Styrning av lokalförsörjningen (nr 2, 2014)

En granskning har genomförts avseende om staden har en ändamålsenlig styrning av lokalförsörjningen. Den sammanfattande bedömningen är att staden bör utveckla styrningen av lokalförsörjningen gällande strategiskt stöd samt struktur för planering, samordning och samverkan. Ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse och nämnder är tydlig utifrån reglementen och direktiv. Däremot framkommer att kommunstyrelsens samordnande roll uppfattas som otydlig. För att uppnå en ändamålsenlig lokalförsörjning bör hela organisationen ha en samsyn avseende planeringen för att åstadkomma en så hög kommunnytta som möjligt. Avsaknaden av en stadsgemensam lokalförsörjningsplanering minskar möjligheten till en helhetssyn över stadens lokalbehov och bidrar till att det saknas en gemensam framtidsbild. Granskningen visar vidare att samarbetet mellan de olika verksamheterna bör förbättras. För att kunna bygga effektivt och flexibelt bör berörda parter involveras tidigt i projekten.

Stadens arbete med socialt utsatta områden (nr 5, 2014)

Revisionskontoret har genomfört en granskning av om staden har en ändamålsenlig styrning, samordning och uppföljning av insatser avseende socialt utsatta områden. Granskningen har framför allt inriktats på det förebyggande arbetet, tidiga insatser och det dagliga arbetet. Sammanfattningsvis bedöms att kommunstyrelsen i allt väsentligt har en god styrning, samordning och uppföljning av insatser avseende socialt utsatta områden. Arbetet med socialt utsatta områden utgår från Vision 2030, ytterstadsvisionerna samt budgeten för 2013. Analysen för staden som helhet vad gäller sociala risker kan dock utvecklas avseende en för staden samlad bild av dagsläget samt underlag för bedömning av behov av tidiga insatser. Pågående arbete med att ta fram indikatorer med inriktning på sociala riskfaktorer, riktlinjer avseende arbete gällande social hållbarhet samt att risk- och sårbarhetsanalysarbetet från och med 2014 även ska omfatta sociala risker borde bidra till detta.

Projektrapporter överlämnade till nämnder och bolagsstyrelser samt fördjupade granskningar

Revisionsprojekt

Äldreomsorg – Uppföljning verksamhet i egen regi (nr 8, 2013)

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om stadsdelsnämnderna har en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av kvaliteten i den verksamhet som bedrivs i egen regi. Granskningen visar att det nationella uppdraget som stadsdelsnämnderna har för äldreomsorgen behöver tydliggöras i nämndernas styrning, uppföljning och kontroll. Vidare är det angeläget att stadsdelsnämnderna ser till att äldreomsorgens verksamheter i egen regi utformar lokala tillämpningar av nämndens ledningssystem. För att säkerställa att tillämpningarna fungerar är det även viktigt att verksamheternas egenkontroller följs upp. Detta för att förebygga risken för att eventuella brister i verksamhetens kvalitet inte upptäcks och, i en förlängning, att de äldre inte får de insatser som de har rätt till.

Uppföljning av externa utförare inom socialtjänsten (nr 3, 2014)

Revisionskontoret har genomfört en granskning avseende socialnämndens och stadsdelsnämndernas styrning och uppföljning avseende insatser för barn och ungdomar i hem för vård eller boende (HVB) som utförs av externa utförare. Sammanfattningsvis bedöms staden i delar ha en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende insatser för barn och ungdomar i hem för vård eller boende

som utförs av externa utförare. Socialnämndens avtalsuppföljning bedöms i allt väsentligt fungera tillfredställande. Stadsdelsnämndernas uppföljning av individuella avtal behöver dock utvecklas. Det saknas till stora delar formaliserade processer som tydliggör ansvar, planering och uppföljning av tecknade individuella avtal. Stadsdelsnämndernas uppföljning av lojaliteten mot tecknade avtal är begränsad och behöver utvecklas. Stadsdelsnämndernas uppföljning av enskilda placeringar är också i delar ett utvecklingsområde.

Avvikelsehanteringen inom socialtjänsten (nr 4, 2014)

Revisionskontoret har granskat avvikelsehanteringen inom den sociala barn- och ungdomsvården för att bedöma om nämnderna har ett fungerande system för att identifiera och komma till rätta med brister i verksamheten. Sammanfattningsvis görs bedömningen att den sociala barn- och ungdomsvården inom granskade nämnder i dagsläget ännu inte har ett sammanhållet system för avvikelsehantering. Dock finns en medvetenhet om vilka krav som ställs och arbete pågår med att kartlägga de lokala processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Här utgör processer och rutiner för avvikelser, fel och brister en viktig del.

Äldre med sammansatta vårdbehov i gränssnittet mellan landsting och kommun (uppföljning av rapport nr 12, 2011)

Revisionen i Stockholms läns landsting, Stockholms stad och Täby kommun genomförde 2010/2011 en granskning avseende hur vården av äldre med sammansatta vårdbehov fungerar i gränssnitten mellan kommunernas och landstingets ansvarsområde. Under 2013 har en uppföljande granskning genomfört av lämnade rekommendationer, vilka bl.a. omfattade samverkansöverenskommelser, avvikelserapportering, uppdrag för vård- och omsorgsboende, individuell vårdplanering i hemmet samt informationsutbyte mellan vårdgivarna. Den uppföljande granskningen visar att ingen av de lämnade rekommendationerna ännu är uppnådda. Däremot framkommer att det har startats processer som ligger i linje med de rekommendationer som lämnades 2011.

Fördjupade granskningar

Inom ramen för den årliga granskningen av stadens nämnder har revisionen, utöver den grundläggande granskningen, genomfört ett antal fördjupade granskningar. Några av dessa redovisas nedan. Iakttagelser och bedömningar per nämnd redovisas i respektive nämnds årsrapport.

Energieffektivisering

En granskning har genomförts av fastighetsnämndens arbete med att nå stadens mål för energieffektivisering. Granskningen har inriktats mot stadens egna byggnader och anläggningar. Granskningen visar att nämnden i allt väsentligt bedriver ett ändamålsenligt arbete med att minska energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar.

Samverkan mellan fastighetsnämnden och idrottsnämnden vid investeringar och underhåll av idrottsanläggningar

En granskning har genomförts avseende hur samverkan fungerar mellan fastighetsnämnden och idrottsnämnden vid planering och genomförande av investeringar och underhåll av idrottsanläggningar. Granskningen visar att samverkan mellan fastighetsnämnden och idrottsnämnden fungerar på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. En gemensam underhållsplan bör dock upprättas för det inre- och yttre underhållet.

Evenemang som hanteras av kulturnämnden

En granskning har genomförts avseende den interna kontrollen gällande för arrangemang av evenemang. Granskningen visar att evenemangsavdelningen inom kulturförvaltningen har arbetssätt för att följa upp och utvärdera genomförda evenemang. Rutinerna avseende avtalen med externa samarbetspartner bör dock förbättras.

Livsmedelskontrollens tillsynsarbete

En granskning har skett avseende miljö- och hälsoskyddsnämndens livsmedelstillsyn. Livsmedelstillsynen sker på ett tillfredsställande sätt, bl.a. arbetar nämnden på ett systematiskt sätt med riskklassning av livsmedelsanläggningar.

Kontroll av inomhusmiljön i stadens fastigheter

En granskning har genomförts avseende kontroll av inomhusmiljön i stadens fastigheter såsom skolor, förskolor samt bassängbadsanläggningar. Granskningen visar att det sker en effektiv kontroll av inomhusmiljön i stadens fastigheter.

Synpunkter och klagomål

En granskning har genomförts av om stadsbyggnadsnämnden hanterar synpunkter och klagomål från allmänhet och sökanden på ett tillfredställande sätt. Granskningen visar att förbättringar bl.a. bör ske vad gäller rutiner för att ta emot och i sitt förbättringsarbete använda inkomna synpunkter.

Tidsbegränsade bygglov

En granskning har genomförts av om stadsbyggnadsnämnden utarbetat en plan för att ta fram detaljplaner för de som är berörda av tidsbegränsade bygglov. Den sammantagna bedömningen är att nämnden har en plan för de tidsbegränsade byggloven som innehåller information om hur de tidsbegränsade byggloven ska hantearas.

Uppföljning av driftentreprenader för vinterväghållning

En granskning har genomförts avseende trafik- och renhållningsnämndens styrning och kontroll av entreprenörer som anlitas för vinterväghållning. Granskningen visar att ett flertal åtgärder har vidtagits för att förbättra vinterväghållningen, uppföljningen av entreprenörernas arbete och kommunikationen kring detta.

Uppföljning av avtal och rutiner för mynttömning av parkeringsautomater.

En granskning har genomförts avseende trafik- och renhållningsnämndens uppföljning av anlitad entreprenörs mynttömning av stadens parkeringsautomater. Granskningen visar att det finns väl utarbetade kontrollmoment vilka bedöms som tillräckliga för att uppnå en god intern kontroll.

Uppföljning av avtal för skötsel av centrala parker

En granskning har genomförts avseende om trafik- och renhållningsnämndens uppföljning av avtalen för skötsel av de centrala parkerna. Granskningen visar att kontrollerna av att entreprenörerna utför det som avtalats bör systematiseras.

Utbildningsnämndens resursfördelning

Revisionskontoret har gjort en granskning avseende hur resurser tillförs skolan, om skollagens krav om lika villkor beaktas samt hur skolan följer upp användningen av den socioekonomiska tilldelningen. Granskningen visar att nämnden i huvudsak fördelar resurserna utifrån lika villkor. Resursfördelningsmodellen är komplex och inte helt tydligt dokumenterad. Detta gör att modellen inte är helt transparent, svår att kommunicera och följa upp. Granskningen av hur skolorna följer upp användningen av den socioekonomiska

tilldelningen indikerar att uppföljningen kan utvecklas och bli mer systematisk.

Intern kontroll i utbetalning av skolpeng

En granskning har genomförts avseende utbetalning av skolpeng till fristående förskola och grundskola. Granskningen visar att förbättringar kan ske vad gäller att dokumentera vilka kontroller som ska genomföras i utbetalningsprocessen och hur dessa ska dokumenteras samt att stickprovsmässiga kontroller bör göras av underlagen som lämnas in över antal barn i fristående grundskolor och förskolor.

Skolornas post- och diarierutiner

En granskning har genomförts avseende några skolors post- och diarierutiner. Granskningen visar bl.a. att utbildningsnämnden behöver försäkra sig om att personal som hanterar post- och diarierutiner får de kunskaper och den information som är nödvändig för att post- och diarierutinerna i skolorna ska utföras på ett korrekt sätt.

Kontroll av bisysslor

En granskning har genomförts på några nämnder avseende uppföljning av personalens bisysslor. Granskningen visar bl.a. att riktlinjernas efterlevnad bör förbättras samt att kontroll av anställdas bisysslor bör ske regelbundet.

Jobbtorgens och stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser

Revisionskontoret har granskat stadsdelsnämndernas behov och utnyttjande av Jobbtorg Stockholms platser avseende målgruppen Resurs. Granskningen, som har genomförts på några av stadsdelsnämnderna, visar att möjligheterna till ökad konkret samverkan på verksamhetsbasis nämnderna emellan bör utvecklas. I något fall bör rutinerna ses över för att försäkra sig om att klienter remitteras till Jobbtorg Stockholm när så bör ske efter det att de involverats i nämndens egen arbetsmarknadsinsats.

Valfrihet inom äldreomsorgen – information till medborgarna om valmöjligheter, kvalitet m.m.

En granskning har genomförts avseende styrning och uppföljning av att de enskilda individerna/brukarna får underlag att genomföra ett val av utförare enligt lagstiftningens intentioner. Granskningen visar att informationen om utförarna på stadens hemsida, Jämför service, behöver kvalitetssäkras för att kunna garantera att den i enlighet med lagstiftningen är saklig, relevant, jämförbar och lättförståelig.

Stockholms Trygghetsjour

En granskning har genomförts avseende trygghetslarm och om trygghetsjourens övriga insatser inom äldreomsorgen hanteras och följs upp på ett rättssäkert sätt. Vidare om det finns fungerande former för samarbete med stadsdelsnämnderna och utförarna inom äldreomsorgen. Granskningen, som har omfattat äldrenämnden och ett par stadsdelsnämnder, visar att handläggningen av såväl trygghetslarm som de insatser utanför kontorstid som hanteras av trygghetsjouren i allt väsentligt sker i enlighet med gällande lagar och riktlinjer. Formerna för samverkan mellan trygghetsjouren och stadsdelsnämnderna bör dock utvecklas.

Stadens ramöppettider för förskolan och möjlighet till omsorg utanför ramtiden

En granskning har genomförts avseende förskolornas ramöppettider och information om förskolans öppettider. Granskningen, som har omfattat alla stadsdelsnämnder, visar att förbättringar kan ske vad gäller kontroll av öppettiderna samt att informationen till föräldrarna avseende öppettider, m.m. kan utvecklas.

Enskildas medel

En granskning har genomförts avseende hanteringen av enskildas medel. Granskningen, som omfattat alla stadsdelsnämnder, visar att förbättringar bör göras bl.a. vad gäller uppföljning av att riktlinjer efterlevs, dokumenterade rutiner gällande bankkort samt överenskommelser mellan enhetschef/kontaktperson/ansvarig och god man/anhörig/företrädare. I något fall bör förbättringar ske vad gäller regler/rutiner för hanteringen av nämndens postgirokonto, för att säkerställa en korrekt och transparent redovisning av de privata medel som sätts in och tas ut.

Budget- och skuldrådgivning

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende budget- och skuldrådgivning samt samverkan med de som handlägger för försörjningsstödet. Granskningen visar att förbättringar bör ske vad gäller att utveckla samt inventera behovet av det förebyggande arbetet avseende överskuldsättning hos särskilda riskgrupper som exempelvis ungdomar.

Biståndshandläggarnas kontinuitet

Revisionskontoret har genomfört en granskning på en av stadsdelsnämnderna avseende åtgärder för att säkerställa en hög grad av kontinuitet vad gäller biståndshandläggarna inom stöd och service till funktionshindrade. Granskningen visar att vissa åtgärder har vidtagits på granskad nämnd. Stadens medarbetarenkät visar även

att nöjdhet bland biståndsenhetens medarbetare har ökat. Både sjukfrånvaron och personalomsättningen är låg inom granskade enheter.

Rutiner för akut placering av barn som far illa

Revisionskontoret har granskat hur några nämnder agerar vid akut placering av barn som far illa och där boende inte finns att tillgå vid tidpunkten för omhändertagandet. Granskningen visar att det finns dokumenterade rutiner vid akut placering av barn som far illa och att dokumentationen i akterna följer stadens riktlinjer. Kontrollen av ärendena bör dock ske mer systematiskt.

Skydd för obehörigt tillträde vid äldreboenden

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende rutiner för att förhindra att obehöriga får tillträde till vård- och omsorgsboenden. Granskningen visar att granskade vård- och omsorgsboenden i huvudsak har en fungerande kontroll för att förhindra att obehöriga får tillträde. Förbättringar bör dock ske vad gäller dokumenterade rutiner för tilldelning och återlämning av passerkort samt hur personalen ska agera om obehöriga tar sig in på boendet.

Förebyggande av felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd

En granskning har genomförts på ett par stadsdelsnämnder avseende om uppföljning och kontroll vid handläggning av ekonomiskt bistånd är tillräcklig för att förebygga felaktiga utbetalningar (FUT) av ekonomiskt bistånd, samt hanteringen vid misstanke om eller vid konstaterade felaktigheter. Granskningen visar att det finns ett systematiskt arbete med att förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Dock kan dokumentationen av genomförda kontroller förbättras.

Parkskötsel och investeringar

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende uppföljning av att parkskötseln sker enligt avtal, hur samverkan sker med trafikkontoret vid parkinvesteringar och i vilken utsträckning medborgarnas synpunkter tas tillvara. Granskningen visar att uppföljningen av att parkskötseln sker enligt avtal i huvudsak är tillfredställande liksom samverkan med trafikkontoret vid investeringar i parker. Förbättringar bör bl.a. ske vad gäller diarieföring av inkomna synpunkter.

Korruption och oegentligheter

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende arbetet för att förebygga och upptäcka oegentligheter. Granskningen visar att förbättringar bör ske vad gäller rutiner för de hän-

delser då anställda utsätts för otillbörlig påverkan eller begår oegentligheter samt kontroll av bisysslor. Nämnden behöver regelbundet informera de anställda om reglerna kring bisysslor och stärka kontrollen av de anställdas bisysslor.

Fritidsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende arbetet utifrån stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning vad gäller att aktivt utveckla utbudet av idrotts-, fritids- och kulturverksamhet. Granskningen visar bl.a. att granskade nämnder arbetar för att ge alla barn och ungdomar inom förskolan och fritidsverksamheten möjlighet att delta i och tillgodogöra sig utbudet av idrotts- och kulturaktiviteter.

Nämndens systematiska arbetsmiljöarbete

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet. Granskningen visar att det finns förutsättningar för att bedriva ett bra arbetsmiljöarbete men att vissa områden kan utvecklas bl.a. vad gäller utbildningsplanering samt kontroll av att gällande rutiner följs.

Behörigheter i Paraplysystemet

Revisionskontoret har genomfört en granskning på ett par stadsdelsnämnder avseende hanteringen av behörigheter i Paraplysystemet som är ett verksamhetssystem inom socialtjänsten. Granskningen visar att det fanns ett antal inaktuella behörigheter. Förbättringar bör därför ske vad gäller behörighetsadministrationen.

Känslig information i ekonomisystemet

En granskning har genomförts på samtliga stadsdelsnämnder avseende kontroll och uppföljning av känslig information i ekonomisystemet. Granskningen visar att förbättringar bör ske så att det säkerställs att det inte förekommer känslig information i ekonomisystemet.

Individ och familjeomsorg – samverkan med föräldrar

En granskning har genomförts på några stadsdelsnämnder avseende samarbete med föräldrarna när det gäller ungdomar anmälda för brott. Ungdomen ska tillsammans med sina föräldrar eller vårdnadshavare kallas till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar. Granskningen visar att socialtjänsten arbetar för att på ett tidigt stadium och i samverkan med föräldrar och polis fånga upp barn/ungdomar i riskzonen.

Kvalitet i redovisningen

På flertalet stadsdelsnämnder och några facknämnder har en övergripande granskning genomförts av den ekonomiska redovisningen med syfte att bedöma dess kvalitet men även hur nämnden säkerställer att den är aktuell, fullständig, tillförlitlig samt rättvisande. Granskningen visar att granskade nämnder i huvudsak följer stadens regler samt har utarbetat rutiner som i huvudsak bidrar till att säkerställa en ändamålsenlig redovisning av god kvalitet.

Exploateringstillgångar

En granskning har skett avseende exploateringsredovisningen och om den sker i enlighet med fastställda riktlinjer och god redovisningssed. I vissa avseenden avviker nämnden från god redovisningssed avseende redovisning av exploateringstillgångar. Detta anges bero på att tekniskt stöd för särredovisning saknas. Redovisningen följer dock stadens anvisningar. Utformningen av exploateringsavtalen och/eller underliggande process bör ses över i syfte att säkerställa att bruttoredovisning sker.

Lönehantering

En granskning har skett på samtliga stadsdelsnämnder och några facknämnder vad gäller kontroller i samband med löneutbetalning med fokus på att det finns rutiner för löpande uppföljning och avstämning av löneutbetalningar samt s.k. nyckelkontroller i samband med löneutbetalning. Granskningen visar att förbättringar kan ske vad gäller att dokumentera rutiner och kontroller samt att kommunicera gällande riktlinjer i organisationen.

Behörighetsrutiner i Agresso

En granskning har skett på några nämnder vad det gäller hanteringen av behörigheter i ekonomisystemet Agresso. Granskningen visar att förbättringar bör ske vad gäller hanteringen av behörigheter för sällananvändare.

Interna och externa projektmedel för särskilda insatser/utvecklingsområden

En granskning har genomförts på ett antal nämnder avseende styrning och uppföljning av projekt samt om redovisningen av projekt ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Granskningen visar att det bör ske förbättringar vad gäller krav på dokumentation samt redovisning, uppföljning och kontroll. I något fall fanns också bristande underlag samt osäkerhet avseende vad som ska redovisas som projekt.

Faktureringsrutiner

En granskning har genomförts avseende faktureringsrutiner på några nämnder, bl.a. vad gäller fakturering av hyror och arrenden, plan- och bygglovsavgifter, äldreomsorgsavgifter och interkommunal ersättning inom gymnasieskolan. Granskningen visar att förbättringar kan ske vad gäller riktlinjer, att dokumentera rutiner och kontroller samt avstämning mot underlag.

Hantering av inköp och leverantörsfakturor

En granskning har genomförts avseende idrottsnämndens rutiner kring leverantörsregister och hantering av inköp och leverantörsfakturor. Granskningen visar att förbättringar bör ske vad gäller avtalsregister, uppföljning av att betalning sker i tid samt hantering av behörigheter i Agresso.

Föreningsbidrag

En granskning har genomförts avseende kulturnämndens utbetalningsrutiner för föreningsbidrag samt om redovisningen är aktuell, fullständig och rättvisande. Den samlade bedömningen är att den interna kontrollen är tillräcklig avseende utbetalningsrutinerna för föreningsbidrag och att uppgifterna i redovisningen är aktuella, fullständiga och rättvisande.

Anläggningstillgångar

En granskning har genomförts på några nämnder avseende om anläggningstillgångarna klassificerats i enlighet med stadens anvisningar och god redovisningssed i övrigt samt om rutiner för inventarier efterlevs. Granskningen visar att vissa förbättringar kan ske vad gäller klassificering och inventering.

Kundfakturering, äldreomsorg

En granskning har genomförts på ett par nämnder avseende avstämningsrutinerna för fakturering/intäkter. Granskningen visar bl.a. att kontroll bör förbättras så att en utförare inte kan få ersättning från stadsdelen för en person utan att fakturering också sker till brukaren.

Kontoanalys

På några facknämnder har en granskning skett för ett urval transaktioner i syfte till att fånga upp avvikelser/poster som kan ha ekonomisk och/eller förtroendekänslig betydelse. Granskningen visar att vissa förbättringar kan ske vad gäller verifikationsunderlag (deltagarlistor, program och syfte) och momsavdrag.

Resultatenheternas överföringar

En granskning har genomförts på samtliga stadsdelsnämnder för att bedöma hur stadens regler avseende resultatenheternas överföringar tillämpas. Den sammanfattande bedömningen är att stadsdelsnämnderna i huvudsak tillämpar stadens regler avseende resultatenheternas överföringar.

Stockholms
stad

Årsrapport 2013
Kommunstyrelsen
egen verksamhet
Bilaga 3

Rapport från
Stadsrevisionen

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Revisionskontoret bedömer sammantaget att kommunstyrelsen för den egna verksamheten i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Det ekonomiska utfallet är 76,3 mnkr lägre än driftbudgeten. Avvikelsen beror bl.a. på lägre kostnader för den politiska organisationen än budgeterat.

Enligt revisionskontorets bedömning har kommunstyrelsen i huvudsak uppnått fastställda mål och genomfört i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Intern kontroll

Revisionskontoret bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. Vi grundar vår bedömning på de fördjupade granskningar som är genomförda samt granskningen av verksamhetsplan, tertialrapport 1 och 2 och verksamhetsberättelsen.

Bokslut och räkenskaper

Revisionskontoret bedömer att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Innehåll

Årets granskning	1
Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
Intern kontroll	3
Bokslut och räkenskaper	4
Uppföljning av tidigare års granskning	5
Bilaga 3.1 - Bedömningskriterier	
Bilaga 3.2 - Årets fördjupade granskningar och projekt	
Bilaga 3.3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer	

Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 3.1*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De fördjupade granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 3.2*.

En uppföljning av i vad mån styrelsen har beaktat rekommendationer från tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 3.3*.

Granskningen har genomförts av Stefan Rydberg vid revisionskontoret samt Viveca Karlsson vid PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om styrelsens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Sammantaget bedöms att kommunstyrelsen i allt väsentligt har drivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Ekonomiskt resultat

Styrelsen redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2013:

Mnkr	Budget 2013	B o k s l u t 2 0 1 3			Budget- avvikelse 2012
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 852,0	1 761,1	90,9	4,9 %	24,5
Intäkter	516,3	502,0	-14,3	-2,8 %	67,4
Verksamhetens nettokostnader	1 335,7	1 259,1	76,6	5,7 %	91,9
Avskrivningar		0,3	-0,3		-0,3
Internräntor		0,1	-0,1		-0,1
Driftbudgetens nettokostnader	1 335,7	1 259,4	76,3	5,7 %	91,5
Investeringsplan					
Utgifter	2,0	0,8	1,2	60 %	0,8
Inkomster					
Nettoutgifter	2,0	0,8	1,2	60 %	0,8

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 76,3 mnkr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom stadsledningskontorets verksamhet som redovisar ett utfall som är 67,1 mnkr lägre än budget. Enligt styrelsens redovisning beror avvikelserna på ökade intäkter med 61,6 mnkr för bl.a. visning av Stadshuset, uthyrning av lokaler, ersättning för sålda ekonomiska och finansiella tjänster samt medel för olika projekt. Inom posten stadsövergripande verksamhet redovisas ett överskridande av budgeten med 53,3 mnkr, vilket främst beror på kostnader för vårdnadsbidragen som finansieras här.

Den politiska organisationens utfall är 55,6 mnkr lägre än budget och 49,3 mnkr föreslås att ombudgeteras till 2014.

Styrelsen har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Verksamhetens resultat

Revisionskontoret bedömer att styrelsens resultat för 2013 i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av styrelsens verksamhetsberättelse samt på de löpande granskningar som revisionskontoret har genomfört under året.

Kommunstyrelsen har under året i allt väsentligt nått årsmålen för kommunfullmäktiges indikatorer och genomfört de aktiviteter och uppdrag kommunfullmäktige har fastställt. Den verksamhet som är planerad enligt verksamhetsplanen har i stort genomförts.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Den interna kontrollen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedömer vi att kommunstyrelsens interna kontroll har varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. Revisionskontoret har granskat styrelsens verksamhetsplan för år 2013 och bedömer att styrelsens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som styrelsen bedriver.

Revisionskontoret bedömer att styrelsen har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med månads- och tertialrapporter.

Nedanstående sammanställning visar att det finns vissa brister avseende prognossäkerheten i styrelsens tertialrapporter under året. Det finns dock en svårighet att göra prognoser för kostnads- och intäktsidan eftersom centralt avsatta medel för staden redovisas här och det finns en osäkerhet hur stor del av dessa som kommer att ianspråktagas under året.

Mnkr	Tertial- rapport 1 2013	Tertial- rapport 2 2013	Bokslut 2013	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 911,9	1 841,9	1 761,1	80,8	4,4 %
Intäkter	516,3	539,3	502,0	-37,3	-6,9 %
Verksamhetens nettokostnader	1 395,6	1 302,6	1 259,1	43,5	3,3 %
Avskrivningar	0	0,3	0,3	0	
Internräntor	0		0,1	0,1	
Driftbudgetens nettokostnader	1 395,6	1 302,9	1 259,4	43,5	3,3 %
Investeringsplan					
Utgifter	2,0	2,0	0,8	1,2	
Inkomster					
Nettoutgifter	2,0	2,0	0,8	1,2	

Kommunstyrelsen har utifrån en väsentlighets- och riskanalys fastställt en internkontrollplan för den egna verksamheten. Vi bedömer att riskanalysen väl återspeglar väsentliga processer för verksamheten. Internkontrollplanen omfattar sju riskbedömda processer och har tagits fram av en grupp från olika avdelningar inom förvaltningen.

Resultatet av genomförda egenkontroller redovisas i verksamhetsberättelsen för 2013. Kontroller har genomförts i enlighet med planen.

Revisionskontoret har genomfört följande fördjupade granskningar av nämndens interna kontroll. Granskning har skett av lönehantering, kontoanalys samt intäktsredovisning/ projektredovisning. Några mindre brister har noterats men dessa är inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen den interna kontrollen. Dessa granskningar redovisas i bilaga 3.2.

Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av

nämndens bokslut och på de löpande granskningar som genomförts under året.

Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av i vad mån nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 3.3*.

Revisionskontorets uppföljning visar att nämnden i huvudsak har beaktat revisionens rekommendationer.

Bilaga 3.1 - Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Bilaga 3.2 - Årets fördjupade granskningar och projekt

Fördjupade granskningar och projekt under perioden april 2013 – mars 2014

Intern kontroll

Lönehantering

Granskningen har inriktats mot att bedöma följande:

- Är den interna kontrollen avseende registrering av underlag för löneutbetalning tillräcklig?
- Är uppgifterna i redovisningen aktuella, fullständiga och rättvisande?

Rutinen för löpande uppföljning och avstämning samt nyckelkontroller har kartlagts och bedömts.

Vi bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig. Detta eftersom beslutsattestanterna bedöms ha god kontroll över sina medarbetare, gör kontroller/rimlighetsbedömningar avseende löneutfall mot budget samt att lönelistor skrivs ut, kontrolleras och sparas i enlighet med stadens riktlinjer.

Kontoanalys

En granskning har skett för ett urval transaktioner i syfte till att fånga upp avvikelser/poster som kan ha ekonomisk eller förtroendekänslig betydelse. Granskningen har genomförts genom urvalsanalys utifrån transaktionsfiler för perioden 1 januari – 31 augusti 2013.

Vi bedömer att den interna kontrollen avseende redovisningen baserat på ett urval redovisningstransaktioner (främst leverantörsutbetalningar) är tillräcklig. Kvaliteten på räkenskapsmaterialet för granskade poster bedöms vara i enlighet med stadens regler och god redovisningssed.

Intäktsredovisning/projektredovisning

Granskningen har inriktats mot att bedöma följande:

- Ger redovisningen av projekt en rättvisande bild av resultat och ställning?
- Är den interna kontrollen avseende styrning och uppföljning av externa intäkter/projekt tillräcklig?

Granskningen har omfattat verifiering av redovisning och rutiner för fyra projekt.

Vi bedömer att redovisningen av projekt ger en i allt väsentligt rättvisande bild av resultat och ställning och att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig. Smärre brister har noterats avseende bokföringen av projektet E-tjänstprogrammet.

Bilaga 3.3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer

[illegible]